

Поштарина плаћена у готовом.

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ СХС

РОК V.

Нови Сад, субота 1. Децембра 1928.

Ч. 45 (204)

Вихода раз у тижњу.

Цена на цели рок 100 Динари.
На $\frac{1}{4}$ рока 50 Динари.

За Америку 4 долари на рок.

Рукописи и други писма треба
послац на адресу:

«РУСКИ НОВИНИ» НОВИ САД
Бојовићева улица број 2.

Претплату на РУСКЕ - НАРОДНЕ
ПРОСВИТИЋЕ ДРУЖТВО, РУСКИ
КРСТУР (Бачка).

— 1918.—1928. —

Даень первого децембра 1918 року и у историји южнославянских Русинох неизбуддливим. Даень од когрого Русин легчайше диха, шмелни гутори и престајше ходи. Даень, котрим ше започина препородање целога нашег рускога живота, културне и просветне подавиговане и напредовање. Едним словом первого децембра заложени и за южнославянских Русинох фундамент лепшай будучности, же би брат при братови сдней креви и једнай думи шлебодно развијал своју способност у јединије вељкай, моћнай и власнай славянской држави.

По преласцији своје вељкай Русь-України, розишили ње Русини широм света. Розишили ће, да гледају и винайду таке место, у котрим себе спрата гијада, где им будас найлегчайше провадац их живота — без шлебоди. И кашли го ту, у јужних крајох међи братами Сербами и Хорватами, котрих задесела једнака доља. Ту браца ведно плачали и — наздавали ње лепшим дњом, док им побадносна бойна труба не објавела даень вишлебодзвања. Прето, кед ће једнокровна браца Серби, Хорвати и Словенци, котријијају своју прешлосц превадаји у кирравих и чежких борбах за њу народну шлебоду, обнапели под једним кровом своје самостойнай држави, теди и руски шерица моднайшо задуркали. Возбудаје ће дух, у котрим не видјаднул иже сломен на прешлу народну руско-украин-

ску славу, и Русини ће давигли, же би сотворели дјла, да њих историја виписује златними буквама. Брат брата разумел и помог му. Од теди, од 1. децембра 1918 року, у шлебодним и ујединеним отечеству могли змејајиј

кед пред 10 роками Јого Величества, величайши пашајемох до једнай Краљевини Србах, Хорватах и Словенцех, у котрим и нам дани љицки условија нашега културнога развијавања.

Най жије наш вељки краљ Александар!

Най моћнєје наша вељка Краљевина!

Най напредује наша Руска народ!

За наше руски права.

Вельки народни збор. Дюрльов захтева да ше у школах забизовні руска бешеда и да катаки у школах отримую священці. Апел на Народну Скупштину и на Р. Н. П. Д.

На празник св. Михаила на появленку пароха Др. Мирко Бачича отримал ще у Дюрльове вельки народни збор, на хторих вжад учасці готово шицок наш народ. Собрание отворел паноцец парох дзекующи людзом, які ше у так красним и вельким чыслу зышли на нашканію важчу бешеду, бо предмет нешкашніого сабрания є проект нового закону о народных школах по предложении пред Народну Скупштину, гу хторому и Руснацы муша да завежю свой становище.

Два сувелькі точки у тым закону, хтори муша озвилько заинтересоваць руски народ. Першое то, же по новим закону **не загарантавана рускому языку бешеда у школах**, бо чл. 39. тога закону гвари, які ше у основнай школы учи лем серпско-хорватскими словеначкими язик а нігдае далей у закону не стой, же в поучение дзецах дзлебодзене и на мацеринскай бешеди па према тому, які би айі нам Руснацам не было шлебодзю на нашай бешеди учыц дзеци у школах. Яка би то велька чкода була за нашу народносць, кед би нам забранели власну мацеринску бешеду у школах шицким, то досц ясне и похопліве, бо би нам не наша власна дзеци одродзелі и временем би нас цалком и нестало зос жемскай культ. Мацеринска бешеда в кождому чловеку алоготову цалому народу право ад Бога, хторе му ніхто ані не може ані не име однімац; то в його найвекша святыня хтору мушиме брацц шицкими силами, бо док будземе по руски бешедовац, дотля и будземе руски народ а, кед би амс утрацели наш язик утрацели бы амс и свою народносць. Само ше по соби разуми, же би зме вец и папіу Просвиту утрацели и шицким народні амагані очувані столітнями пошли бы ширцом у препасц. Понеже наш руски народ дава державишицко тога держава он нікого пита, то руске народ ма право и од держави питат, да му не руша його найсвятышее право т. с. да бешеди и да ше просвітиць на свой класней бешеди, хтору му ніхто други не даде сам Бог зос.

скім міском. Тым баржей можеме тога нашо право вигледовац у нашай славянскай державе, хтора нам так міла, бо с наша и ледво зме ю дочекали, да у ней одихнеме шлебодзним духом гу нашому народному-рускуму напредованню и просвітанню. Пре то не заме да нас дахто у тей державе трима, же ми „національна макіна“ бо зме славянского рода и язика ягод Сербі и Хорваті, па зато захтеваме, да и у мацеринской свой бешеди будземе ровноправні.

Друга точка закону, хтора нас интересує ёст чл. 45. дзе ше гвари, же катаки у школах буду отримована учитель и так **священникам будзе по тым закону заш забраністю до школи ходзіц** и дзеци учыц науку о язике. Держава зос таким законом повреджує право Церкви, хтора по розказу Спасителя „идце и научицишици народи“, ма право и должності, да людзах научи спасительным правдом вири. Церква тога свой право окончавала од свойного основания при шицких народах и анато ю шицки християнски народи правом и волаю свойком учительком и просвітительком, бо Церква по своіх священікох вішадаи при кождому народу пересла перши темелі народній просвіти и культуры. Перши школы во обіце основала Церква и вона себе перша дала труду, да и худобного чловека научи читац и писац а свою науку скончавала вона віс на народній бешеди. **И наш руски народ ма свой церкви да задзекуне свою просвіту и культуру**, вона наш народ столітнями очувала од превлasciці цудзих народох. Понеже с школа сдно народніе добро и понеже найблизовійше одхование душевнаго капіталу кождого народу с вири то мы Руснацы мame право, да захтеваме, да наша дзеци у школах буду у тей найшаннейшай ствари т. б. у вири и у добрых обычайох поучени од священниках, хтои су па то спосабені и воволані. Управо у тым ше и состої учительска службеносць священства, да науку о Богу и души преподава малим дзесцом „ихже ёст царство небесне“. Кед ше

ище важне на разум, же священци туту свою должності у школи окончную цалком задармо, зос найвекшу дзеку и любоню гу дзецим и же своим трудом лем помагаю учителем у воспитованю и просвіцованию то наисце не видзиме ніякой причини, же би держава заверала священником школы давери. Зато руски народ ошведочні о свой право и о велькім значению тога вопроса захтева, да ше тут член закону так премені, да ше наші паноцем допуцьці уход до школи.

Кед паноцец парох туту вопросы подробно народу разтолковал шицки людзі единогласно и одушевлено принялі **слідуючу резолюцію:**

1.) Руснацы зос Дюрльова на нешкашнім свойком пельским народним сабранием одушевлено поздравляю и вяялю свою любов, подяносць и покорносць славному нашому Краљевскому Дому и приверженосць свойому отечеству Краљевини Сербох, Хорватох и Словенію.

2.) Модля Краљевску Владу, же би у новим школским закону у чл. 39. тач. 2. була по придержавней серпско-хорватскай бешеди Русином у нашей держави забизовніста настава и на мацеринском руском языку.

3.) Так исто модля Краљ. Владу, же би ше чл. 45. праектованого закона пременіл так, да вironауку у школах скончую священци, бо вони маю на то право, способносць и дзеку.

4.) Замодлюю преч. Духовні Столу у Крижковіцах як свою духовну власць и Руске Народне Просвітне друштво у Керестуре як едини свой просвіти форум, да у горных вопросах зробя потреби кроачай, же би ше туту захтеви народу на компетентнім месце забизовнели и усвоили.

5.) Поволую шицки руски палати широм нашей державы, же би и вони вяятели солідарносць з нашим нешкашнім окончением, да и вони зос свойі страни зробя потреби кроачай,

же би зме себе туту нашо право вибороли.

б.) Опуномочную представительство нешкашніго народного збору да одпошле у смыслу нешкашніго окончания телеграми на Председателя Влади, на Народну Скупштину, Министра Просвіти, Духовні Стол и на Р. Н. П. Д.

На то п. председатель прочитал телеграм, хтори пошло

Народней Скупштини

Београд

Русинскай народ той держави, хтори през столітія под цудзим пантством опувал свою славянскую индивідуальность и ічэйдзю дочекали свою вылебодзене и соединение у Краљевине сродных братох Сербох, Хорватох и Словенію, можт зос нешкашніго свойского велького народнога сабрания, же би ёш у новим школским закону оцітурала равноправнісць русинскому — языку яс державним серпско-хорватским языком, и же би вironауку у школах отримовали священци, хтори нам през столітія буди борите и чударе нашей язорошности.

Председатель сабрания
Др Мирко Бачич.

Други телеграм одпослані
Паву Председателю Влади

Дру Антону Корошцу

Београд

Русини забрави наша на вельким народнім збору мож для Вас, же бисце ше аважали да русински язык — як конэр славянскаго панту — у школским закону будзе равноправні зос державным языком, и да вironауку у школах скончую священци.

Председатель сабрания:
Др Мирко Бачич.

Таки исти телеграми були одпослати п. Министру Просвіти **Мілану Гролу**, преч. **Духовному Столу**, Руском Народ. **Просвітнім Друштву**, п. Министру соціальнай политики **Дру Бачичу**, п. **Любі Давидовичу**, **Югославійскому Клубу**, п. Дру **Івану Рибару** и преч. **Дру Йанку Шимраку**.

Тоти телеграми були од целого збору единогласно и здушно прияти.

Веч на концу п. председатель разтолковал присутствуому народу, же би конечно было нужно, да ёш у Дюрльове отвори ёдно **бавілишче** за руски дзеци бо маме у валале 201 дзецико хтори не можу годзіц до забавицта, бо іст места,

нізни од генерала не єже куриц. Преступніци того наречення сьогодні будуть покарані.

Незвичайне винчане. Немецький князь Лайхтенберг, котри у сродстві зос веліма членами кралевських і царських фамелій винчав ше тих дінь у Минхену зос єдну худобчу служницю на ім'я Ела Мілер. При винчанні од його родзини ніхто не бул, але народу було повна церкви. Князь ма 30 років а дзвінка 22 роки. Новини пишу, же є бара красна, розумна і вредна, а тераз буде і богата.

Злодії ще покресцели перед шмерцем. У варошу Шангай (Китай) одесесні були 27 злодіїв на шмерці. Пред саму шмерцем привели тайну св. хрещення, бо их на то нагварел времін християн Ло-па-чон, котри председатель католицької

акції у Китаю, и котри ще бара стара о тим, же би шекира християнська цо баржей розширила.

Бомби у парламенті. Сден народний посланик англійського парламенту у Лондону нашол у своєму столі у парламенту два бомби. Поліція вигладила, однакль ще вони таж вижали. Відпала, же людзе вишадзіли єднакі, та всі чудно веци, же і при нас пришло до штреляння у парламенту.

Драги образ. У Парижу передані єден образ славного магістра Рафаела за 75.000 долари. Образ представля преса. Богородицу а купел го американський мільйонер Рокфелер.

Англійський краль ще похорол и його корота ченка, дохторе ще боя, же би не настуло нападене плюючо.

Зос наших валалох

Конкурс.

Преслава уєдинення.

Платок вечаром на 5 годів, штрелянью зос жакарох і звонськом дава ще знак, же би єна народ позбирал пред опічину, однака пойде з муанку през валал. Облаки будуть шицьки розшвидчені.

На сам діен Уєдинення од 4 годів, штреляц будута жарни і оглашоваць день торжества. На 1/8 годів зайдуть інциди друштва пред опічину і пойде на благодареніе до церквох. По благодаренію у школи, отримаю бенchedи п. п. Владо Вишовець, директор школи, Д. Бандас, А. Лані і Д. Рогицер, паноців, а школски дзесяці будута шпивац і деславівач. По польадню забава.

До Канади

чуси, же єше рихтаю путовац досці наших Русинох. Як скорей ток сом і тераз спремни даць кождому інформації і поради. Хто би сціп путовац дораз з чи на українско руску квоту, най ми інше на адресу: Ілько Крайцар, Шид.

Подзековане.

Ч. газда Михал Коциш зос Дюрдьова даровал за широти у Шиду 100 дин. па чим жу Управа Шидутицьца сердечно дзекус.

Зос Р. Н. П. Д.

На фонд Руских Нозів даровал Др. Осіп Секель адвокат с Кули 50 Дин. а на Руску Просвіту даровал ч. г. Янко Джуджар з Р. Керестура 60 Дин. Нашо сердечне подзековане.

Вішліячина.

Збешнети елефант. У варошу Бордо бул недавно єден циркус з величним елефантом. У часу представи елефант скочев медаї публіку і почал руцак і гажиц людзох, вешиловитаргувал шицьки склупи циркуса. Велико єст ранетих.

Кельо то 1 мільярда золота. Нешка єще велико бенchedе о мільярдох а незна єще заправо кельо то. Єден швейцарський ученьяк вирахувал, же сдна мільярда золота то 322.580 купр.

и завежне простор од 16 кубних метри. Кед би єще з того злата спровідил дрот 3 міліметри груби, могла би єще в нім облапиць цала куля жемі. Же би єще превезла мільярда злата потребно 64 вагони, а у кождим вагону би було 5000 кг. З нього би єще могли збудоваць 22 велики златни споменики. Дукаты зробені з того злата і поставени єден на други були би 8 раз висції од найвищого брега у Європи (Монбланк).

Шветочни Отпочивок

Недзеля 26.

ЕВАНГ. ОД ЛУКИ
ГЛ. XII, ЗАЧ. 66.

„Безумна, во сию нощ
душу твято исплакутъ об
тебѣ, а жите угостятъ
ети кому будутъ?

Христова наука с тей притчи є ясна, як слунко. Богач не припознал други півні, лем тот, и за душу ще інч не старал, лем за село. Фришко страдал и живот и уживанс, а Бог піт: що би мал зос того шицького! Не сціп ѿн божки живот провадзіц — у Богу буць богати, — а земні ѿні страдал за павики, та останні пісцешліви до викивиков.

II.

1. Видаме зос божих устрох, же уловеску постої крем цела и бессмертна душа. Ми то можеме похопиц ясно и зос власним розумом. Чоловек ма у себе самосознане свого я (самосвідомост). Кажды чоловек од своєго народження, па до пімерци чувствує и спознава самого себе, же є тот істи и гоч би дожил роки самого Матузалема више ана, же є єден тот істи чоловек. Без того самосвідомості не возможно би було напредоване,

вспітане у науки сдного чловека. То перши доказ, же єт у чловеску душа. Кед би од креви и мозгу завішено у нас шицко, тэди би єще не могло наше спознане у нас отримац, бо крев и цала материя и нас ёш мене. Шицьки учёные того швета признаю, що єще націо цело найменей за седем років у материц цалком зменг. Зошицьки є други чоловек по юзу и старосци, які бул у младосци; кед би даклем не було у нас духа, хто ѿстава више істи, ис анати би, же зме тац істи людзе. А мы то апаме: Даклем у нас ѿст. душа.

2. Други доказ оистойносци нашей душі єт шлебіда и способносці дійствівія наших духовных и душевных силох. Як у єдним глібоким морю вре живот у нас. Ми обрацаме з думамітадаи и тамаль, и правиме у себе турні вавлонски зос єх, и єхто нам не може запречиц, да іншак думаме, лем тих як сцеме. Нешка можеме так, на ютро іншак. Кед дацо надумаме, ручи єще у нас цале дело, очи, руки, ноги, шерцо, як да их пара гоні. Вони слухаю свого газду: душу.

Мих. Мудри.

Нашо претплатніци

Обновели претплату слідующи п. п.:

Симонович Евген Р. К.	за 1928. р.	100 дин.
Др. Йосип Секель, адвокат, Кула	" 1929. "	50 "
Никола Будинські 467. Р. К.	" 1928. "	100 "
Янко Гарди Войвода, Коцур, 299.	" 1929. "	100 "
Шугайда Габор, 471. Р. К.	" 1928. "	100 "
Сивч Михал, 894.	" 1928. "	100 "
Янко Джуджар, 987.	" 1929. "	100 "
Еміл Гарди, Шид	" 1928. "	100 "
Янко Балінт, 236. Дюрдьов	" 1928. "	100 "

РУСКИ КАЛЕНДАР НА 1929. рок уж вишол и тих дінь роспослати до шицьких валалох. Барз є красни зос веліма обращиками, научним и забавним читаньем. Цена му иста як и влоні — лем 15 дин. — Прето най єхто не купус ишаки календари але ЛСМ РУСКИ.

ТАРІОВИНА

Жито	Дин. 245—247—	Овес	255—260—
Кукурица	" 260—265—	Отруби	210—220—
Ржі	" 290—295—	Мука 0	355—365—
Ярець	" 280—285—	Пасуля	880—900—